

**Smaakmaker voor het
digitaal boek**

ADRIANUS HEYLEN

HISTORISCHE
VERHANDELING
OVER DE KEMPEN

Brussel
1996

Digitale versie 2021

Kamiel Mertens, red.

Studium Generale vzw

HISTORISCHE
VERHANDELING

OVER

DE KEMPEN,

DESZELFS GESTELTENIS IN VROEGERE EEUWEN EN TEN TYDE HAERER KLOOSTERS, HET
VOORDEEL DOOR DEËZE GESTICHTEN AEN DEN STAAT TOEGEBRAGT ENZ., ENZ.

DOOR ADRIANUS HEYLEN,

KANONIK EN ARCHIVIST DER ABDY VAN TONGERLOO.

NIEUWEN DRUK MERKELYK VERBETERD EN VERMEERDEED.

TURNHOUT,

TER DRUKKERY VAN BREPOLS EN DIERCKX, ZOON.

—
1837.

Wie was Adrianus Heylen?

Wikipedia leert ons het volgende

Adrianus Heylen (*Noorderwijk, 6 augustus 1745, †Rome, 4 mei 1802), geboren als Jan Frans Heylen, was een Belgische kanunnik en archivist van de Norbertijnen Abdij van Tongerlo, tevens was hij pastoor te Olen.

Kanunnik Heylen werd in het jaar 1787 bekroond in de keizerlijk-koninklijke academie te Brussel voor zijn verhandeling:

"Antwoord op het vraagstuk: Aen te toonen de steden of andere plaetsen der Nederlanden in de welke de respectieve souvereynen Geld-specien hebben doen slagen geduerende de 14de en 15de Eeuw, en vooral volgens de ordinantien geëmaneerd binnen deeze twee Eeuwen, of bij gebrek van deeze volgens andere geloof-werdige bewys-stukken. En aen te toonen den Titel van het Goud of van het Zilver, het Gewigt en de Evaluatie van die Geld-specien (binnen de Nederlanden gemunt geduerende de 14de en 15de Eeuw) in de Nederlandsche of Fransche Munte onzer dagen; eyndelijk te doen kennen de plaetsen der Historie-schrijver en van de zelfs-tijdsche bewijs-stukken, dewelke gewag maeken van deeze oude Nederlandsche Geld-specien." (*sic!*)

Daarnaast was hij de auteur van "Verlichtinghe der Brabandse en andere Nederlandsche oudheden ofte Vaderlandsche Verhandelinghe over eenige Urnen ofte Lyk-vaten, onlangs door de zorg en bekostinge van den Eerw.sten Heere Godefridus Hermans" uitgegeven door het Prelaet der Abdye Tongerlo, ontdekt by het dorp Alphen, te Maastricht in 1793 waarmee hij het allereerste schriftelijk verslag schreef over een archeologisch onderzoek in Noord-Brabant.[^]

Ten slotte schreef hij ook nog "Verhandeling over de Kempen, deszelfs gesteltenis in vroegere eeuwen en ten tijde haerer kloosters, het voordeel door deeze gestichten aen den staet toegebracht", uitgegeven te Lier in 1790.

Bronnen, noten en/of referenties

• Overgenomen uit Van der Aa e.a., Biographisch Woordenboek der Nederlanden (Van der Aa) Achtste deel, Haarlem, J.J. Van Brederode, 1867

<http://www.inghist.nl/retroboeken/vdaa>

en uitgebreid met info van:

http://www.tongerlo.org/abdij/adb_archief_indexhtm

http://www.erfgoedcelkempenskarakter.be/images/filelib/Bijlagen_KempensKarakter_47.pdf

De catalogus van de Koninklijke Bibliotheek Brussel vermeldt volgende werken van Adrianus Heylen:

Antwoord op de vraag van de Keizerlijke en Koninglyke Academie van Brussel; Brussel, 1787; 126.pp.
--

Antwoord op het vraagstuk : aen-te-toornen de steden of andere Plaetsen der Nederlanden in de welke de respectieve Souvereynen Geld-Specien hebben doen slagen, geduerende de XIV en XV Eeuw
--

Heylen, Adrianus; [S.I.] : [s.n.] , [s.d.]
Antwoord van den Eerw. Heer A. Heylen canonik ende archivist der abdye Tongerlo, op het vraegstuk: "Aen te toonen de steden of andere plaetsen der Nederlanden ...; aen te toonen den titel van het goud of van het zilver, het gewigt en de evaluatie van die geld-specien ..." Aen de welke de Keyzerlyke-en-Koninglyke Academie van Brussel den Palm-tak heeft toegewezen ten jaere 1787 Heylen, Adrianus; Bruxellis : typis Regiae Academiae, 1787; 8+128.pp.
Commentarius ad quaesitum: A que tempore Jus Romanum notum fuerit in Belgio Austriaco, vimque Legis ibidem obtinuerit? Heylen, Adrianus; s.l., s.d.,s.d.
Commentarius ad quaesitum: Quo circiter tempore Ecclesiastici caeperint esse membrum ordinum seu Statuum Brabantiae? Heylen, Adrianus; s.l., s.n., s.d.
Historische verhandeling over de Kempen Heylen, Adrianus; Brussel : Algemeen Rijksarchief, 1996; 237 p. Herdruk van de uitg. : Turnhout : Druk. Van Brepols en Dierckx, 1837 Behoort tot Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën . Reprints ; 56
Mémoires sur les questions proposées en 1780 par l'Académie Impériale et Royale des Sciences et Belles-Lettres de Bruxelles, qui ont remporté les prix et les accessit en M. DCC. LXXXII Rapédus de Berg, Ferdinand; Heylen, Adrianus; De Haan Hettema. Montanus; Outrepont, Charles-Lambert d'; Verhoeven, Willem Gommaar Frans; Zeghers; de Badts; A Bruxelles : de l'Imprimerie académique, 1783; 7 part. en 1 vol.
Mémoires sur les questions proposées en 1781 par l'Académie Imperiale et Royale des Sciences et Belles Lettres de Bruxelles, qui ont remporté les prix et l'accessit en M.DCC.LXXXIII Heylen, Adrianus; Ernst, Simon Pierre; Engels, Jean-Baptiste; Burtin, Francois Xavier: A Bruxelles : de l'Imprimerie académique, 1784; 4 part. en 1 vol.
Mémoires sur les questions proposées par l'Académie Impériale et Royale des Sciences et BellesLettres de Bruxelles, qui ont remportés les prix en M. DCC. LXXIV: de Coster, Franciscus; Hickmann, Robert; Launay, Louis de; Heylen, Adrianus; de Boubers, Jean-Louis, Éditeur; A Bruxelles : chez J.L. de Boubers, imprimeur de l'Académie, Marché aux Herbes, 1775; 4 part. en 1 vol.
Reverendi Domini A. Heylen, ecclesiae B.M.V. de Tongerlo canonici, ac ibidem archivorum praefecti, Commentarius ad quaesitum, quo circiter tempore ecclesiastici coeperint esse membrum ordinum seu Statuum Brabantiae? Qui fuerint illi ecclesiastici, quaenamque fuerint causae & rationes unionis seu adsumptionis ecclesiasticorum in reliquorum ordinum coetum? .. Heylen, Adrianus; Imprimerie académique (Bruxelles)

INHOUDS TAFEL.

	BLADZ.
1.ste Historische Verhandeling over den Landbouw der Kempen.	7
Korten oogslag over de gesteltenis der landstreék by de opkoómst van deszelfs Kloosters	7
Verbetering der landen	10
2.de Historische Verhandeling over de gesteltenis der nu genaemde Kempen en aengelege Provintien, in de eerste eeuwen	23
Woestheyd dier landstreék	24
Leévenswys der bewooners	26
Naemrede van verscheyde dorpen enz	27
3.de Historische Verhandeling over de mildheyd, hulp en menschlievenheyd beweézen doór de Abdyen en Kloosters der Kempen	32
Menschlievenheyd der Abdy Averbode	33
» » Tongerloo	40
» » Postel	46
» der Prioryen van Corsendonck en den Throon.	51
4.de Historische Verhandeling over de slaeverny en des- zelfs verbanning uyt de vryheidszugtige Kempen in voórige eeuwen.	56
I.^{ste} Hoofdstuk. Gemeenheyd der slaeverny in de Neder- landen en in de oude tyden; vermindering en uyt- roeying derzelve in laetere eeuwen	56
Staet der slaeverny voór de V. ^{de} eeuw	57
» » in de V. ^{de} eeuw	58
» » van de V. ^{de} tot de IX. ^{de} eeuw.	62
» » in de IX. ^{ste} en X. ^{de} eeuwen	62
» » in de XI. ^{ste} en XII. ^{ste} eeuwen	64
» » in de XIII. ^{de} eeuw	64
» » in de XIV. ^{de} eeuw.	69

II. ^{de} Hoofdstuk. Verlossing der slaeven door de Geestelyken, voórnaemelyk de Religieusen, en door de wereldlyken by opwekking der voórnoemde	74
5. ^{de} Historische Verhandeling nopens de slaeverny en de vryheids-boomen of standaerden.	83
§ I. Zeldzaeme plegtigheden, eertyds in de Nederlanden, by het vry-maeken der slaeven gebruykt	83
§. II. Oudheyd en bediedenis der Standaerden en hunne versiersels	89
6 ^{de} Historische Verhandeling over den iever, waekzaamheyd en ziel-zorg der Kloosterheeren in de Kempen	98
Vertoonende hoe zy de ketteryen van Tanchelinus en Bloemardine hebben helpen uytroeyen en, in weérwil der vervolging, den schaepestal van Christus ernstig tegen de aenvallen der Lutheraenen en Calvinisten verdedigd hebben	
Iever en genegenheyd tot ziel-winning van den H. NORBERTUS en zyne leerlingen	98
Opkoómst van Averbode	102
" " Tongerloo	103
Ieveraers van Averbode	107
" " Tongerloo	110
" " Postel.	116
" " Corsendonck en den Throon	117
7. ^{ste} Historische Verhandeling der tydstippen, waerop de plaegen der goddelyke Rechtveêrdigheyd over de Nederlanden, en byzonderlyk over de Kempen uytgeschreénen hebben.	118
§. 1. Straffen der pest, loop en andre ziekten in de Nederlanden; hulp en bystand der Religieusen in die omstandigheyd	118
Rampen der XIV. ^{de} eeuw	119
" " XV. ^{de} " 	123
" " XVI. ^{de} " 	124
" " XVII. ^{de} " 	127
" " XVIII. ^{de} " 	134

§ II. Schaersheyd en gebrek aen wereldlyke ziel-bestierders. Iever en dienstbaerheyd der kempensche Kloostheeren in zulke tydstippen betoond	136
8. ^{ste} Verhandeling over de voordeelen doór de Religieusen, naemlyk in de Kempen, aen Kerk en vaderland toegebracht	142
§ I. Vrugt en voordeel der gebeden en andere goede werken der Religieusen	144
§ II. Nuttigheyd der Religieusen doór hunne offeranden.	147
§ III. Vrugt der Religieuse predikationen en onderwyzingen.	149
§ IV. Vruchten der Religieuse voorbeelden	152
§ V. Schoone begaefdheden der kempensche Religieusen en vrugt der zelve	155
§ VI. Invoering en voortzetting der kunsten en weétenschappen doór de Religieusen in de Kempen	157
§ VII. Nut der Religieusen doór hunne afschriften en aenteekeningen der merkweêrdige zaeken	164
§ VIII. Nut der Kloosters doór het bewaeren der gedenkschriften en leerstukken	171
§ IX. Dienstbewyzingen doór de behendigheyd der kempensche Kloosterheeren aen den staet toegebracht	174
9. ^{ste} Verhandeling of Levens-beschryving van verscheyde uytsteêkende Religieuse kweekelingen van de Abdien der Kempen; voórgaen van eenen korten oogslag over de Bloemardine en haere leerstukken.	180
I. ^{ste} HOOFDSTUK. Van de Bloemardine en haere leerstukken.	181
II. ^{de} HOOFDSTUK. Levensloop van eenige Religieusen der Kempen	184
§ I. Eenige Religieusen van Averbode, welke doór hunne godvrugtigheyd uytgemunt en eer aen Vaderland en voedplaets gedaen hebben	184
§ II. Deugdrike en geleerde mannen der Abdy Tongerlo.	191
§ III. Geleerde Religieusen der Abdy Postel, en loffelyke getuygenis voór hunne medebroeders der andere Kloosters.	207
§ IV. Voórnaemste Religieusen van Corsendonck en den Throon	212
10. ^{de} Verhandeling over eenige <i>Urnen</i> of Lyk-vaten, onlangs ontdekt by het dorp Alphen, in de Baronie	

van Breda , en andere gevonden tot Meêrhout in de Brabandsche Kempen	214
§. I. Verhaelder ontdekking van eenige <i>Urnen</i> tot Alphen, vertooning derzelve , Roomsche Heyrbaen enz	214
§. II. Onderzoek of de onlangs ontdekte <i>Urnen</i> oude Ro- meynsche of Belgische zyn ; verschil tusschen de eene en de andere.	218
§. III. Onderzoek der oudheyd van de nieuwelings ont- dekte <i>Urnen</i>	223
§. IV. Ontdekking van eenige <i>Urnen</i> tot Oolen, Gheel, Ravels, Meêrhout, enz. ; beschryving van eenige der- zelve , van de zoogenoemde Alvenbergen enz.	227

EYNDE.